

כד אדר

בל ידאה ובל ימצא / איסור חמץ במשהו (ב)

ליקוטי הלכות: איסור חמץ מבחינת קושיות ח"ו.	בת עין; שני מיני חמץ.
תורת אמת: ע"י השמירה מחמץ מקדש נפשו.	אור המאיר: לבער גם חשש חימוץ היצר הרע / יועיל לנפשו כל השנה.
יסוד יוסף: איסורי גזל והונאה וכעס גם מעכבים במשהו.	הרה"ק הרמ"מ מקוצק: הלא חוטא משמרין אותו ממהו בחמץ.
ילקוט מאורי אור: צריך סייעתא דשמיא להיזהר ממהו בחמץ.	הרה"ק מקוזמיר : חמץ אוסר במשהו, לפי מה שהוא האדם.
עקבי חיים: שלא להזכיר לחם חמץ.	תפארת שלמה: איסור חמץ בפסח כדי לעורר חסדים.
דברי יואל: להסיר המצה שנקרא חמץ.	בארות המים: שמירת שבת ושמירה מחמץ מסוגלים להשמר מחטא.
בן איש חי: לא להריח חמץ בפסח.	מאור עינים: להיזהר מאוד מחשש חמץ ובשמחת הפסח.
פלא יועץ: עיקר להיזהר במה שנותן לתוך פיו.	פרי צדיק: קדושת כל המועדים מושפעת מפסח בזכות השמירה מחמץ.
הרה"ק הדברי חיים: רק חמץ אסור במשהו.	אמרי פנחס: יש להיזהר להחמיר מאוד להנצל מחשש משהו חמץ.
הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר: משהו מצה אינו אוסר.	כשבנ"י נזהרים ממהו בחמץ הייתה להם ישועה גדולה.
לשם שבו ואחלמה: עומק הטעם לחומר איסור חמץ.	חמץ בפסח מזיק לנשמה.
ערוגת הבושם: להיזהר בחמץ גם בדברים שמותר מדינא.	

משניות - מסכת פסחים

ט שִׁשָּׁה דְּבָרִים עָשָׂה חֲזַקְיָה הַמֶּלֶךְ: עַל שְׁלֹשָׁה הוֹדוּ לוֹ, וְעַל שְׁלֹשָׁה לֹא הוֹדוּ לוֹ. גֵּרַר עֲצָמוֹת אָבִיו עַל מִטָּה שֶׁל חֲבָלִים, וְהוֹדוּ לוֹ. בִּתְּת נְחֹשׁ הַנְּחֹשֶׁת, וְהוֹדוּ לוֹ. גָּנְזוּ סֵפֶר רַפּוּאוֹת, וְהוֹדוּ לוֹ. עַל שְׁלֹשָׁה לֹא הוֹדוּ לוֹ: קִצֵּץ דִּלְתוֹת שֶׁל הַיֵּכָל וְשִׁגְרָן לְמֶלֶךְ אֲשׁוּר, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. סָתַם מִי גִיחוֹן הָעֵלְיוֹן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. עֶבֶר נִיסָן בְּנִיסָן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ:

פרק ה

א תָּמִיד נִשְׁחַט בְּשִׁמוֹנָה וּמִחֻצָּה וְקָרַב בְּתִשְׁעֵי וּמִחֻצָּה. בְּעֶרְבֵי פֶסַחִים

פירוש ר"ע מברטנורא

ט. גֵּרַר עֲצָמוֹת אָבִיו. משום כפרה, ולא קברו לפי כבודו על מטה נאה, כדי שיתגנה על רשעו ויוסרו הרשעים: בִּתְּת נְחֹשׁ הַנְּחֹשֶׁת. כדכתיב בדברי הימים, לפי שהיו טועין אחריו: וְגָנְזוּ סֵפֶר רַפּוּאוֹת. לפי שלא היה לבם נכנע על חלים אלא מתרפאים מיד. והרמב"ם פרש, ספר רפואות, ספר מודיע מענייני צורות הכוכבים והטלסמאות, שצורה פלונית העשויה בזמן ועת ידוע מרפאת מחולי פלוני, וזה היה קרוב להטעות הבריות אחר עבודת כוכבים, ולכך גנזו: עֶבֶר נִיסָן בְּנִיסָן. לאחר שנכנס ניסן נמלך ועשה אדר שני, והכתוב אומר (שמות יב) החדש הזה לכם, זה ניסן, ואין אחר ניסן. ולא עבר חזקיה לאחר שנכנס ניסן ממש, אלא יום שלשים של אדר עבר את השנה, ואנן קיימא לן אין מעברין את השנה בשלשים של אדר הואיל וראוי לקבוע ניסן: א. תמיד נשחט. תמיד של בין הערפים נשחט כל שאר ימות השנה בשמונה ומחצה, דזמן שחיטת התמיד מכי ינטו צללי ערב שהוא ממש שעות ומחצה ולמעלה שחמה נוטה למערב, שחצי שש וחצי שבע היא עומדת באמצע הרקיע, ואין צל נוטה, אלא צל כל אדם תחתיו. ומאחרין שחיטתו שתי שעות אחר זמנו מפני נדרים ונדבות שאי אפשר להקריבם אחר תמיד של בין הערפים, כדכתיב (ויקרא ו) והקטיר עליה חלבי השלמים, על עולת הבקר השלם כל הקרבנות כולן, שלא יהא דבר מאחר לתמיד של בין הערפים. ואפלו בשבת שאין קרבים ונדבות, מאחרים זמן שחיטת תמיד של בין הערפים משום סדר נדרים ונדבות דחל. ובערב פסח שהפסח קרב אחר תמיד של בין הערפים, מקדמינן ליה שעה אחת ועבדינן ליה בשבע ומחצה: חל ערב פסח להיות בערב שבת. דאפא נמי צלית הפסח דלא דחיא שבת וצריך לצלותו מבעוד

חק לעיסן

מסכת פסחים

כ"ד אדר

נִשְׁחַט בְּשֶׁבַע וּמַחֲצָה וְקָרַב בְּשִׁמוֹנָה וּמַחֲצָה, בֵּין בַּחֹל בֵּין בַּשָּׁבֶת. חָל
עָרַב פֶּסַח לַהֲיֹת בְּעָרַב שָׁבֶת, נִשְׁחַט בְּשֵׁשׁ וּמַחֲצָה וְקָרַב בְּשֶׁבַע וּמַחֲצָה,
וְהַפֶּסַח אַחֲרָיו:

ב. הַפֶּסַח שֶׁנִּשְׁחַטוּ שְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ, וְקָבַל וְהֵלֵךְ וְזָרַק שְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ, אוֹ לְשִׁמּוֹ
וְשְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ, אוֹ שְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ וְלְשִׁמּוֹ, פָּסוּל. בֵּיצֵד לְשִׁמּוֹ וְשְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ,
לְשֵׁם פֶּסַח וּלְשֵׁם שְׁלָמִים. שְׁלָלָה לְשִׁמּוֹ וְלְשִׁמּוֹ, לְשֵׁם שְׁלָמִים וּלְשֵׁם פֶּסַח:
ג. שֶׁנִּשְׁחַטוּ שְׁלָלָה לְאוֹכְלָיו וְשְׁלָלָה לְמַנְיָיו, לְעֶרְלִים וּלְטִמְאִים, פָּסוּל. לְאוֹכְלָיו
וְשְׁלָלָה לְאוֹכְלָיו, לְמַנְיָיו וְשְׁלָלָה לְמַנְיָיו, לְמוּלִים וּלְעֶרְלִים, לְטִמְאִים
וּלְטִהוֹרִים, בָּשָׂר. שֶׁנִּשְׁחַטוּ קֶדֶם חֲצוֹת, פָּסוּל, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בֵּין הָעֶרְבִים.
שֶׁנִּשְׁחַטוּ קֶדֶם לַתְּמִיד, בָּשָׂר, וּבִלְבָד שִׁיְהֵא אֶחָד מִמָּרֶם בְּדָמוֹ עַד שִׁיִּזְרַק
דָּם הַתְּמִיד. וְאִם נִזְרַק, בָּשָׂר:

פירוש ר"ע מברטנורא

יום, מקדמין ליה ומותבין ליה אדיניה שיהיה נשחט בשש ומחצה: וקרוב בשבע ומחצה. גמר הקרבנות
בשבע ומחצה, ששהין שעה אחת בעשית: ב. ששחטו שש ומחצה. כגון ששחטו לשם שלמים, או קבל
הדם במזרק, או הוליך הדם למזבח, או זרק הדם על גבי המזבח, שלא לשמו, שבארבע עבודות הללו
המחשבה פוסלת הזבח: או לשמו ושש ומחצה. כגון ששחט לשמו וקבל הדם שלא לשמו: או ששש ומחצה.
ה' סיפא אשמעין דמחשבין מעבודה לעבודה, שאם חשב בשעת עבודה זו על חכרתה לעשותה במחשבה
פסולה, כגון דאמר הריני שוחט לשמו על מנת לזרק דמו שלא לשמו, נפסל הזבח מיד ואפלו לא עשה
השניה במחשבה פסולה כמו שחשב, והכי משמענותא דמתניתין, או שחשב בשעת שחיטה לזרק הדם שלא
לשמו ושחט לשמו פסול, ופסח דפסול שלא לשמו נפקא לן מקרא, דכתיב (שמות יב) ואמרתם זבח פסח
הוא, עד שיהיה הזבח לשם פסח, והוא משמע לעצב: ג. שחטו שש ומחצה. חולה וזקן וקטן שאין יכולין
לאכל כזית בשר, ואין בו מניין אחרים אלא הן, פסול, דלפי אכלו כתיב, הראוי לאכל: שש ומחצה. נמנו
עליו חבורה זו ושחטו לשם חבורה אחרת: לערלים. לישראלים שמתו אחיהם מחמת מילה, והני פסולים
לאכל פסח, דכתיב (שם) וכל ערל לא יאכל בו. וטמאים נמי אסורין בקדשים, ובכרת הן על אכילתן: דאוכליו
ושש ומחצה. ולא דמי לשמו ושש ומחצה דפסול, דהתם פסולו בגופו, שהמחשבה שפוסלתו היתה
בגופו של קרבן, אבל לאוכליו ושלא לאוכליו אין המחשבה הפוסלת בגופו של קרבן אלא בדבר שהוא חוץ
ממנו: ממנו. שלא יקרא כדי שיהא ראוי לזריקה: ואם זרק קדם לתמיד בשר. דאף על גב דפסח
מאחר לתמיד, משום דכתיב ביה בערב ובין הערבים, לא מפסל בהכי:

קט: עין משפט נר מצוה

כָּא א טור **ח**ים סיומן **תפ** ו**טע** סיומן **תפ** סני **נ** תנתינא:

קט:

הגשאר בצובה שהוא אחד מכ"ד ישרא שיעור הירושלמי יתר נדבנר מועט ולחומרלא לא דק ועוד מפרש דבירושלמי איירי בעגלות שיוכל לרעב אצבעים על אצבעים מתוכס דהוי תילתא טפי כדלמר ריבועא מגו עיגולא פלגא פירוש פלגא של ריבוע הפנימי ושכססיר שלש מגובה שהם י"ג חומשין וחלי ישאלו

ט' חומשין שהם אצבעים חסר חומש והסם נקט חסר שמות נקט כפי הירושלמי והירושלמי לא דק לחומרלא והא דידק הפייט (טז) לריבוע סוס ישועות לא שהוא מרובע אלא קאלמר שאותו רביעית מוכן לד' כוסות של פסק שניקמות כנגד גאולה וישועה:

אמה על אמה. אדם מחזיק עם נגדיו אמה בלמה כדלמר/

בעירובין(ד) מקומן על אדם אמה ובשמעתא דסוכין (כ"ב דף קפ.) משמע דסך מחזיק אמה עם דופני הארזן אלמלא גוף האדם איז מחזיק אמה דקומתו דבעינן אמה כדי שיכנס בריות עם ודועותיו דלזן נדנדין לגופי(י) **ברום** שלש אמות. ואע"ג פסקם שניקמות כנגד גאולה כדלמר ולכן מלרין ארבע אמות בשלל האדם בלל הרעא שכלל אמות ועיני הדפין במקום גבי

בשלא אמות דכשעול עולין המים למעלה ומיירי כשהכלי גבוה משלא אמות דאם לא כן כשיכנס אפלו המים למטה ויחסר שיעור ותתגרסו (שני פ"ט) דמגילה דתנאי שלש אמות לכל א' קטועי ראש היו(י) **אמרתא** באמרתא חיבי יתיבי. יסוד"ח אפילו יא לאמא בלמחא יתיב תיסקי ליה הילך ילול להטעיל השלחן אמתיס ארבו ואמה וחלי קומתו במקום דהוי אמה על אמה וי"ל שעם הרגלים היות קומתו אמה וחלי והרגלים לא היו מחוברים ומהם אפילו כן פירש רש"י בפשטת תרומה: **ב"ם** שעשה שלמה. ובירושלמי פירין והלא שאזינן הן ואע"ג דכלי שמחזיק מ' סאה בלא שכן כורים ביבש איזו מקבל טומאה דלזן מיטלטל מלא וריקן לענין שאזינה כלי הוא כדלמר ב"ח דבר (שנח דף טו:) גבי המניח כלים תחת למיור מ' ועוד ים שעשה שלמה היה של נחשט ומקבל טומאה אע"ג דלזן מיטלטל מלא וריקן דדוקא כלי עץ איחשק לשק ומשני מיתמר כשזיז רגלי השורים שהיה עומד עליו נקזים כמוליא רמון ואזי ומזכרין למעין שמתיבתין והא דנקט כמוליא רמון ללענין השורים מתורת כלי שלא יקבל טומאה אבל להכשיר המים שנים סגי כשפוסרת העד כדמתן כפ"י דמקוראות (משנה ה) ומטבילין בשירה מיצה ומגדל שהן נקזין כשפוסרת גזוז ומורי ר"ר יוחאל פ"י דלרין כלן כמוליא רמון של השורים מפסקין בין הים למעין והוא ליה כהורק מכלי אל כלי כיון דמרתקי טובא ולרין שיבואו ש מים בשפע והציא רלויא מתוספתא: **ארבעה** בורות. ירושלמי מתן מגין (ט"ז) מנשלים יין של תרומה מפני שהוא ממעיטו ר' יהודה ממזיז מפני שמשיבו א"ר יוחנן מיתפלח שיעמיה דרבי יהודה פ"י דקמתי תורמין יין שאזי מנבשל על המנבשל אבל לא מן המנבשל על שאזי מנבשל ולכן מתלחין וחלי איז מנשלין יין של תרומה מפני שממעטו דברי ר' יהודה ומתכמים מתלחין מפני שמשיבו ורבי אלעזר פליג עליה הכס ולא מתלחין והלכה כרבי יוחנן וכרננן ואסן כן יוצאין ארבע כוסות במנבשל ומקדשין עליו ומזכרין עליו כפ"ה:

רבא אמר ברי ר' ברביה איזן **בוצטרף** לרעה. אע"ג דרעב גופיה קאלמר לקמן וישמךר לרעה לא מלטרפך וד' איזן זהם משום זוגות תיךר רעב"ס דהיינו דוקא ממוזיקן אבל לכשפים איכא למיתס:

עשרה

לרצבו אמה על אמה ים זו ששה ושלשים תחיתוס של טפה על טפה והסאה וחלי ים להם שלשים ואשה לוגין נמאל כלי של טפה על טפה ברום אצבעים וחלי אצבע וחומש אצבע מחזיק לוג דהיינו ארבע רביעיות חלקהו לרוחבו שמי ועבר ותמאל זו ארבע פעמים אצבעים על אצבעים כנגד ארבע רביעיות נמאל כלי של אצבעים על אצבעים ברום אצבעים וחלי אצבע וחומש אצבע מחזיק רביעית דהיינו ביצה ומחלה לשון קרר שמעמ רבינו מרבי יעקב בר יקר רבו ז'אל איפה שלם סאין סאה ששה קבין קב ארבע לוגין לוג ששה בליים דהיינו ארבע רביעיות פירושא דקבא לא גרסינן כלל עד אמר רב אשי ופירוש הוא מהלכות גדולות ש רב אידיאי אמה על אמה ים זה שלשים ואשה טפחים בטפה על טפה שהאמה ו' טפחים ובשמתלקטו לאורכו בלרעות שהן רחבות [טפחא] תמאל זו ו' [רלעות] כל אחת ואחת רחבה טפה וארכה ו' טפחים ואח"כ חלק כל רלועה לארכה לששה תמאל זה ששה פעמים טפה על טפה וכן לששה רלעות הרי י"ו טפחים: שוולחן של מקדש. שולחן של זבב שעשה משה וכמצי ביה (שמות כה)¹² אמתיס ארבו ואמה רחבו ואמה וחלי קומתו: של פריקים חוה. שיכולין לפרק רחבו לשנים וכן רגלי השלחן אינן מחוברים יפה ויכולין לפרקן: דאי פ"ד הדורין מיוחדין. סאין יכולין לפרק רחבו: חיבי **בוצי** מטביל ליה. הואיל ורחבו אמה בכלי שהוא אמה על אמה דמקוה היה שם בעזרה כדאי' בסדר יומא (ד' לא.) א"ר בלמחא המים שבעזרה שבה מטיבלין כלי שרת שנטמאו והיתה רחבה אמה ועל שם כך נקראת אמה כדמתן (יומא דף נח:) אלו אלו מתערבין בלמה ולשון רלשון לשון רבינו יעקב מדלמר בר אשי למלמיה גבי מקוה: השלחן מקבל טומאה כדלמרין בחומר בקדוש (תפיגה ד' כו:) דלמר ר"ל מאז דכמיז השלחן הטואור מכלל שהוא טמא: **מחזיק מאה וחמישים מקוה טהרה**. מנח' עירובין מפרש מנא לן: מי מתקני. ארבע כוסות שהן זוגות דלמי בזה ל ידי סכנה דלפילי למ"ד לקמן דלרעבה איזן זו משום זוגות אלא בזהני לענין כספים מיהא חישינן בשמעתין: תרי. זוגות וה"ה (לרעבה: צברי. תמשים: **רבא** אמר **בוט** של **בבחי**. שהוא שלשי לרעה איזו מלטרפך להשלים זוגות לכסנה אס שמה רביעי אמריז וכי האי גונאא אמרי' לקמן וישמךר לרעה איזו מלטרפך: מזה

ערבי פסחים

פרק עשירי

פסחים

אמה על אמה ברום שלש אמות. מחזיקין ארבעים סאה חלקהו תחלה כולו ברומו שלש אמות ים בהן שמונה עשר טפחים חלקם לי"ז חלקים ותמאל לכל חלק וחלק טפה וחלי אצבע ומחזיק אחד מי"ז צמ' סאה כמה הן ז' סאין וחלי סאה טפה וחלי אצבע כמה חומשי אצבעות הן עשרים ואשים וחלי חומש (ה) הטפח ז'

חומשים חלי אצבע ז' חומשין וחלי חלק ז' צ"ג חומשין וחלי לחמשה חלקים תמאל בכל חלק ד' חומשין וחלי חלק ז' סאין וחלי סאה לחמשה חלקים תמאל בכל חלק חלי סאה נמאל דלרעב חומשין וחלי חומש מחזיק חלי סאה ועוד ד' חומשין וחלי חומש מחזיק חלי סאה [ועוד ד' חומשין וחלי חומש מחזיק חלי סאה] נמאל כל אמה על אמה ברום י"ג חומשין וחלי חומש מחזיק סאה וחלי סאה חסוב סאה וחלי סאה ללוגין תמאל ל"ו לוגין כיצד סאה וחלי סאה תשעה קבין ששה קבים לסאה והקב ד' לוגין הרי ל"ו לוגין בכלי אמה על אמה ברום י"ג חומשים וחלי חומש חלק הכלי בלורקן ורחבו לטפחים תמאל האמה על אמה ל"ו טפחים בטפה על טפה שהאמה ו' טפחים ובשמתלקטו לאורכו בלרעות שהן רחבות טפה

תמאל זו ו' רלעות כל אחת ואחת רחבה טפה וארכה סאה חלק כל רלועה לארכה לשש תמאל בשש רלעות ל"ו טפחים בטפה על טפה מחזיק ל"ו לוגין נמאל כלי שהוא טפה על טפה ברום י"ג חומשים וחלי חומש מחזיק לוג וטפה ארבע אצבעות חלק ארבע אצבעות על ד' אצבעות שמי ועבר לד' נמאל כל רביעית אצבעים על אצבעים נמאל כל אצבעים על אצבעים ברום י"ג חומשים וחלי חומש מחזיק רביעית הלוג חסוב י"ג חומשים וחלי ותמאל כהן אצבעים וחלי אצבע וחומש אצבע: של פריקים חוה. שיכולין לפרק רחבו לשנים: דאי פליא דעת' הדורין מיוחדין. סאין יכולין לפרוק רחבו: חיבי **בוצי** מטביל ליה. הואיל ורחבו אמה בכלי שהוא אמה על אמה: תרי. זוגות: ולא יעשה אדם צברי. ברום של ברבית המזוין. שהוא (רביעין:) לרעה איזן **בוצטרף**. אבל בעלמא מלטרפך כגון אס שמה שני כוסות ואזו שלשי ולרעה איזן מלטרפך כגון אס שמה שלש ואזו רביעי: מזה

רשב"ם

דהיינו אמה על אמה ברום שלש אמות. לרין שיהא הכלי מלא מים שיטבול זו האדם ושיערו תכמים דהיינו ארבעים סאה ומיניה יליפין לרביעית של מורה כיצד חלקהו מתחלה כולו לרומו רומן על מקוה שלם אמות דהיינו שמונה עשר טפחים ותלסן לששה עשר חלקים ותמאל בכל חלק וחלק טפה וחלי אצבע גובה ברחבו אמה על אמה ומחזיק אחד מששה עשר בלרעבים סאה דהיינו שני סאין וחלי סאה טפה וחלי אצבע כמה חומשי אצבעות הן עשרים ואשים וחלי חומש מד' אצבעות עשרים חומשין ומחלי אצבע ז' חומשין וחלי חלקם להני כ"ג חומשין וחלי לחמשה חלקים ותמאל בכל חלק וחלק ארבעה חומשין וחלי חלק מן שני חלקים שהן תשעה חומשין ועבב בידך שלשה חלקים שהן שלשה עשר חומשין וחלי של רוס הכלי דהיינו רוס אצבעים וחלי אצבע וחומש אצבע וכשאר מיעטת רוס הכלי של טפה חלקים מתמשה ונשאלו שלשה חלקים כן תמעית אל המטקין שנשאלו בידינו מארבעים סאה שני סאין וחלי דהיינו תמשה חלואין השלן השני חלקים ועבב השלשה חלקים שהן סאה וחלי נמאל כלי של אמה מרובע ברום (ה) (א) אצבע וחלי אצבע וחומש אצבע מחזיק סאה וחלי חלקהו

חלי ים להם שלשים ואשה לוגין נמאל כלי של טפה על טפה ברום אצבעים וחלי אצבע מחזיק לוג דהיינו ארבע רביעיות חלקהו לרוחבו שמי ועבר ותמאל זו ארבע פעמים אצבעים על אצבעים כנגד ארבע רביעיות נמאל כלי של אצבעים על אצבעים ברום אצבעים וחלי אצבע וחומש אצבע מחזיק רביעית דהיינו ביצה ומחלה לשון קרר שמעמ רבינו מרבי יעקב בר יקר רבו ז'אל איפה שלם סאין סאה ששה קבין קב ארבע לוגין לוג ששה בליים דהיינו ארבע רביעיות פירושא דקבא לא גרסינן כלל עד אמר רב אשי ופירוש הוא מהלכות גדולות ש רב אידיאי אמה על אמה ים זה שלשים ואשה טפחים בטפה על טפה שהאמה ו' טפחים ובשמתלקטו לאורכו בלרעות שהן רחבות [טפחא] תמאל זו ו' [רלעות] כל אחת ואחת רחבה טפה וארכה ו' טפחים ואח"כ חלק כל רלועה לארכה לששה תמאל זה ששה פעמים טפה על טפה וכן לששה רלעות הרי י"ו טפחים: שוולחן של מקדש. שולחן של זבב שעשה משה וכמצי ביה (שמות כה)¹² אמתיס ארבו ואמה רחבו ואמה וחלי קומתו: של פריקים חוה. שיכולין לפרק רחבו לשנים וכן רגלי השלחן אינן מחוברים יפה ויכולין לפרקן: דאי פ"ד הדורין מיוחדין. סאין יכולין לפרק רחבו: חיבי **בוצי** מטביל ליה. הואיל ורחבו אמה בכלי שהוא אמה על אמה דמקוה היה שם בעזרה כדאי' בסדר יומא (ד' לא.) א"ר בלמחא המים שבעזרה שבה מטיבלין כלי שרת שנטמאו והיתה רחבה אמה ועל שם כך נקראת אמה כדמתן (יומא דף נח:) אלו אלו מתערבין בלמה ולשון רלשון לשון רבינו יעקב מדלמר בר אשי למלמיה גבי מקוה: השלחן מקבל טומאה כדלמרין בחומר בקדוש (תפיגה ד' כו:) דלמר ר"ל מאז דכמיז השלחן הטואור מכלל שהוא טמא: **מחזיק מאה וחמישים מקוה טהרה**. מנח' עירובין מפרש מנא לן: מי מתקני. ארבע כוסות שהן זוגות דלמי בזה ל ידי סכנה דלפילי למ"ד לקמן דלרעבה איזן זו משום זוגות אלא בזהני לענין כספים מיהא חישינן בשמעתין: תרי. זוגות וה"ה (לרעבה: צברי. תמשים: **רבא** אמר **בוט** של **בבחי**. שהוא שלשי לרעה איזו מלטרפך להשלים זוגות לכסנה אס שמה רביעי אמריז וכי האי גונאא אמרי' לקמן וישמךר לרעה איזו מלטרפך: מזה

מסורת הש"ס

גמ' (א) עירובין ד: (ב) (ר"ה) (א): **רש"י** (א) [שליש כנ"ל] **תריס'** (ד) [דף תמ.] פי' סוכה ז: (ט) [ופ"ע חוספות יומא: לא. מק"ה אמה] (י) [ופ"ע חוספות שבת כג. ד"ה אשתא ונעירובין מת. ד"ה גזיף ותנתינא לא. ד"ה ברום ויפולא לא. ד"ה אה ובי"ב ק: ד"ה והסוכין] (י) [ע"ד לעיל תמשה טז:] (ט) [תרומות פ"ה מ"ה] (ט)

הגהות הב"ח

(ה) **רש"י** ד"ה אמה ובי' וחלי חומש ב"ה הטפח כ"י: (ב) **רשב"ם** ד"ה רדיוני אמה ובי' נמאל כל על אמה מרובע ברום **אצבעים** וחלי:

גליון הש"ס

תריס' ד"ה אמתא. יא"ת אפילו יא אמתא. עיין בספר בריט שלום על המורה פ' תרומה בפסוק ועשית שלחן:

הגהות מור"ב

רנשבורג (א) **רשב"ם** ד"ה דהיינו ובי' **ברום אצבע** ל"ל **אצבעים**:

הגהות

תוס' ד"ה ב"ב. ובמבבילין **בשריה** **תיבה** ובמבבילין. ונ"ב מינה ומגדל ליה טפח: (מלה סק)

תורה אור

גמ' (א) צ"ל שפירם הוא צ"ל קדושיאם סאין צ"ל שפירם קל' בני ישרא' קדוהם: (שמות יב טז)

רשב"ם (א) [עשית שלחן עצי ששים אשתיס ארבו ואמה דרבו] ואמה [וצ"י קתו]: (שמות כה טז)

^[1] תנתינא: ר"ח ים שעשה שלמה מחזיק ק"ג מקוה טהרה. כבר פרשנוהו בעירובין במקומו פ"י במדבר: לא יפתחו לו ברי

^[2] תנתינא: ר"ח ים שעשה שלמה מחזיק ק"ג מקוה טהרה. כבר פרשנוהו בעירובין במקומו פ"י במדבר: רבינא

^[3] מלה דל"ל מתו טעמא דאזי מ"ז בליים

מסורת הש"ס

גמ' (א) ק"ל ויעשה צרכיו ולא ישתה תרי יעשה צרכיו (ג) (ברכות יע. ושי"ן) א) (מחזיקים ח: כ"ק ח: ד) (פסגדרין כ: ב"ק ס: ב"ב ק: יתמות עו:) **רשב"ם** (ס) (ל"ב רכ"ה)

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה לטובה מלטרף לרעה לא מצטרף אם שמה בו׃

הגהות

גמ' רבא בר ראי י"ל רכ"ה:

(סדר הדינים)

פרח פרחיביב. י"ל לרש"ס היה נורם פרחיביב כ"ק"א:

תורה אור

רשב"ם א) ק"ב בה אמר ארץ אלהים הגב אל כפחוליקנה אשר אתנה מצדדות שם את הנפשות לפרחות וקרחתי אתם פניו וזוהי תפוחי את הנפשות אשר אתם מצדדות את נפשים קפוחות:

(וסקל י"ב, כ)

ערבי פסחים

פרק עשירי

פסחים

קו

פניני רש"י

דמו בראשו. טון מומו על ראשו מוטל שהוא ממת ענמו:

(יומא ס"ה)

דמו בראשו. ענש על ענמו וזוכה דמו נדרש ממת לאחר מיתומו וזכיה לזכר ודמו נדרשנו דמרגלס...

(נדה ה')

רבינו חננאל

אמר כל תרא וחזר הצדק בפי עצמה היא ואין מצטרפין זה עם זה. השוהה (שני) כוסות דמו בראשו ואם ראה עיניו חשק לא ישן או יצא לבית הכסא אינו חושש. שורה (ווגות) כוסות אין בהן משום ווגות מוחזקתו רבנן בבית האבל. וישמך שווא סוף ג' תרבות ויחנך שווא סוף חשבה שלום שווא ויחבר שביעות הני כלזה לא מצטרפי לרעה כלומר כוס הג' אינו מצטרף עם כוס ה"ד ולא ה"ה עם ה"ו ולא ה"ז עם ה"ח. רבה בר ראי דאיתוך משום דאיתוביה לרבא מפרקא. אמר ר' יוסף שירא אורי קטלינן בין בשוגג בין במיזר ר' במיזר

(א) נראה דהיה לרש"י ג' חפצות נמנעו דלם יסין או חלף לפי הכחא לזי חפצת משום ווגות י"ב.

מצוה באנפי נפשה הוא. ואין מלטרפין זה לזה: **אמאי נמלך** הוא. מחמת תשמיש איידי דבזנות קאי מיתרע: **שלא ראה פני השוק**. בין כוס לנסיך: **ולא אמרן**. דמרעי ליה ווגות אלף ללחם לדרך אחר הווגות אלל לעמוד צביוו לית לן צה: **מני כשורי**. כששמה כוס זה מסתכל בקורה זו וכשאה שמה שני מסתכל בשאללה ולפי משנן הקורות מודהר צווגות: **בי הוה שתי חד כסא מנקטא תרי כפי**. דהוו לזו תלמא: **אדם חשוב שאני**. דמסרי שדים נפשיהו ללאוקי: **עשרה כוסות רבית האבל**. מפרש טעמא ככוסות כפ"ק (דף ס:): **שלוש**. מיצה שביעות לשא ה' פניו אליך וגו': **לשובה מצטרף** (ה). אם שמה שבעה וחזר ושמה את השמיני אין שמיני מלטרף עממן: **אפקינזו לרבנן בארבעה**. פעמים הרבה כשהיו נפטרס ממנו היה משקן ויש פעמים שלא היה משקן אלף ד' פעמים ונפטרין: **דאותבן בפיקא הוה**. שהיה רגיל להקשות שבעת הדרסה: **לא אתקרי מוּזיק**. ולא חישבין לוגות: **בתרי**. כסי קטלינא ליה משום ווגות: **איקרי ונפיק**. צווגות מלי תקנתיה: **זקפא**. גודל: **ואי שמע קלא**. ואפילו קול אדם או אשה דלמר ארבעה נימא איהו חמשה: **ירשתינזו דנשים כשפניות**. השולטות עליהם אמרה לי דבר זה: **חרי חמימי בדיקולי בוויא**. לואה חמה כסלים נקודים וקדועים לפומימי: **נשי חרשייתא**. יודמנו לפיכס נשים כשפניות: **קרח קרחיביב**. יהי רלון שימרנו אותן שערות שלכס שאתן מכשפות צהן: **פרח פרחיביב**. ישא הרוח אותן פיורייה לחס שאתן מכשפות צהן: איבדור

רשב"ם

מצוה באנפי נפשיה היא. ואין מלטרפין זה לזה: **נמלך** הוא. דתשמיש ראסון גמרה צביונו ונטל תאומו: **הבי קאמר** לא **יאכל** תרי. ויעשה צרכיו אפי' פעם אחת כלומר אדם שאלל ווגות ויהר צנטמו שלא ישמש מטמו אחרי כן עד זמן מרובה דילמא חליס מחמת תשמיש ואידי דבזנות קאי מיתרע מוליה: **כפלים**. כמו ווגות: **דמו בראשו**. עון מיתמו על ראשו מוטל שהוא ממת ענמו: **בזמן שלא ראה פני השוק**. בין כוס לנסיך: **ולא אמרן**. דמרעי ליה ווגות אלף ללחם לדרך אלל לעמוד צביוו לית לן צה: **מני כשורי**. כששמה כוס זה מסתכל בקורה זו וכששמה שני מסתכל בשאללה ולפי משנן הקורות ויהר צווגות וכלל פעם ופעם עושה כן אע"פ שאינו יולל לדרך: **אבי בי הוה שתי חד כסא מנקטא** ליה אימיה תרי כפי. דהוי לזו תלמא ולכן מומנים אותם צידא שלא יבוא הדבר לידי שבהה ויעמוד צווגות: **אזיי עיבדמו אמו מני צביו ילדמו אמו ממה אמו** והא דלמר אזיי חמרה לי אם היה מרבינמיה הואי נקדושין (ד' ס"ה): **אדם חשוב שאני**. דמסרי שדים נפשיהו ללאוקי: **עשרה כוסות** אין בהן משום ווגות. וכל שכן טפי: **עשרה כוסות תיקנו בבית האבל**. כפרכ קמא דכוסות מפרש טעמא: **שלוש**. מיצה שביעות היא דכתיב ישא ה' וגו' לטובה מלטרף אם שמה ששה ושמה השביעי מלטרף לנטל הווגות: **אבל לא לרעה**. שאס ישתה כוס שמיני אחריז אין שמיני מלטרף על השביעי להזיק וסבדא הוא כיון שצרכן בשלס שהוא מיצה שביעות אין שום חזק צעולס: **רבא ורב יוסף**. כמו שהיו הדורות זו אחר זו היו מקלינן צווגות והולכין ופוחמין: **רבא אפקינזו בארבעה**. פעמים הרבה כשהיו נפטרין ממנו היה משקן ופעמים שלא היה משקן אלף ארבעה כוסות ונפטרין ואף על גב דמרין י"ב צדע לעיל כוס של צרכה כו' אלמא צבירא ליה דלרצע יס צהן משום ווגות אי ללו משום כוס של צרכה איכא לחזוי דנדי דלרצע להזיק ליכא למישא לכשפים מיהא איכא למישא כדלקמן והלכך איזטרך צבא לחזוי לעיל הכי דלית לזו לרבנן לתקוני מילתא דלתי צה לידי סכנה ואפילו סכנה כשפים: **דאותבן בפיקא**. שהקשה לי שבעת הדרסה ובישני צבדים שדרכו היה להקשות לו צבדים: **לא איקרי מוּזיק**. אין רגיל צבך דגנאי הוא לו ולן חישבין לוגות דמילתא דלא שכיחא היא ומיהו זימנין דניזוק והרולא להחמיר לעשות נטיוומא יתירמא עבד: **בתרי כפי קטלינן** ליה. משום ווגות: **איקרי ונפק**. צווגות מהו תקנתיה: **זקפא**. גודל: **אי שמע**. ואפילו קול אדם או קול אשה דלמר ד' נימא איהו חמשה שלא יעמוד צווגות: **עד מואה וחד**. שהיה עד מונה ווגות והוא היה מוסקף אחת שלא לעמוד צווגות: **פקע שירא**. מרוב צער: **ירשתינזו דנשים כשפניות**. גצירקן של נשים כשפניות השולטות עליהן ומלמדתן אמרה לי דבר זה: **חרי חמימי בדיקולי בוויא**. לואה חמה כסלים קדועין ונקודין: **לפומיבו חרשייתא**. לפיכס נשים כשפניות: **קרח קרחיביב**. יהי רלון שימרנו אותן שערות שלכס שאתן מכשפין צהן: **פרח פרחיביב**. הרוח ישא אותם פיורייה לחס שאתם מכשפות צו וגרלה לי דהאי דכתיב צנשים כשפניות ציחוקל (י"א) הנני אל כסותיבינה אשר חמנה מלודדות שם את הנפשות לפירותה אחד מכלי אומנות אל כסף: איבדור

מצוה באפי נפשה הוא לא יעשה צרכיו תרי אמאי נמלך הוא אמר אביי הכי קאמר לא יאכל תרי ^אוישתה תרי ולא יעשה צרכיו אפילו פעם אחת דילמא חליש ומיתרע ת"ד שותה כפלים דמו בראשו אמר רב יהודה אימתי בזמן שלא ראה פני השוק אבל ראה פני השוק הרשות בידו אמר רב אשי חזינא ליה לרב חנניא בר ביבי דאכל כסא הוה נפיק והזי אפי שוקא ולא אמרן אלא לצאת לדרך אבל בביתו לא אמר ר' יודא ולישן כלצאת לדרך דמי אמר רב פפא ולצאת לבית הכסא כלצאת לדרך דמי ובביתו לא והא רבא מני כשורי ואביי כי שתי חד כסא מנקיט ליה אימיה תרי כפי בתרי ידיה ורב נחמן בר יצחק כי הוה שתי תרי כפי מנקיט ליה שמעיה חד כסא חד כסא מנקיט ליה תרי כפי בתרי ידיה ^אאדם חשוב שאני אמר עולא עשרה כוסות אין בהם משום ווגות עולא למעמיה דאמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא ^אעשרה כוסות תיקנו חכמים בבית האבל ואי ס"ד עשרה כוסות יש בהן משום ווגות היכי קיימי רבנן ותקנו מילתא דאתי לדי סכנה אבל תמניא יש בהן משום ווגות רב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרווייהו שלום לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף אבל שיתא יש בהן משום ווגות רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו ויוחנן לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף אבל ארבעה יש בהן משום ווגות אביי ורבא דאמרי תרווייהו וישמך לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף ואודא רבא למעמיה דרבא אפקינהו לרבנן בארבעה כוסות אע"ג דאיתוק רבא בר ליואי לא חש לה למילתא דאמר ההוא משום דאותבן בפיקא הוה אמר רב יוסף אמר לי יוסף שירא אשמדאי מלכא דשידי ממונה הוא אכולהו וגוי ומלכא לא איקרי מוּזיק איכא דאמרי לה להאי גיסא אדרבה מלכא [רתחנא הווא] מאי דבעי עבד ^אשהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחזין בידו אמר רב פפא אמר לי יוסף שירא בתרי קטלינן בארבעה לא קטלינן בארבעה מוקינן בתרי בין בשוגג בין במיזר בארבעה במזיד אין בשוגג לא ואי אישתלי ואיקרי ונפק מאי תקנתיה לינקוט זקפא ידיה דימיניה בידא דשמאליה וקפא דשמאליה בידא דימיניה ונימא הכי אתון ואנא הא תלתא ואי שמיע ליה דאמר אתון ואנא הא ארבעה נימא ליה אתון ואנא הא חמשה ואי שמיע ליה דאמר אתון ואנא הא שיתא נימא ליה אתון ואנא הא שבעה הוה עובדא עד מואה וחד ופקע שירא אמר מאימרא אמרה לי רישתינהי דנשים כשפניות האי מאן דפגע בהו בנשים כשפניות נימא הכי חרי חמימי בדיקולא בוויא לפומיבו נשי דחרשייא קרח קרחיביי פרח פרחיביי איבדור

עשרה אין בהם משום ווגות. ולית ליה דרנא דלמר לעיל ס"ס של צרכה אין מלטרף לרעה דצאותן עשרה כוסות איכא צרכה המזון: **ומלכא** לא מקרי מוּזיק. והא דתניא לא יאכל תרי היינו משום כשפים ורש"ס פירש דפעמים מוּזיק: (שייך לתקן דף ק"א ע"ה) **האי** מאן דפגע **באיתתא ברי**. והא דלמר מני שמנו (צרכות דף כ'). ר' יוחנן הוה קאזיל וימיז אשערי טבילה כי היכי דילין זרעא כו' ויחנן דפגע צנת שעלה מן המים ור' יוחנן אשערי טבילה ימיז אי נמי הסם ימיז הכא פגע אי נמי רבי יוחנן היה אומר שזך צו על וגו': נפתח

שאני אמר עולא עשרה כוסות אין בהם משום ווגות עולא למעמיה דאמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא ^אעשרה כוסות תיקנו חכמים בבית האבל ואי ס"ד עשרה כוסות יש בהן משום ווגות היכי קיימי רבנן ותקנו מילתא דאתי לדי סכנה אבל תמניא יש בהן משום ווגות רב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרווייהו שלום לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף אבל שיתא יש בהן משום ווגות רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו ויוחנן לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף אבל ארבעה יש בהן משום ווגות אביי ורבא דאמרי תרווייהו וישמך לטובה מצטרף לרעה לא מצטרף ואודא רבא למעמיה דרבא אפקינהו לרבנן בארבעה כוסות אע"ג דאיתוק רבא בר ליואי לא חש לה למילתא דאמר ההוא משום דאותבן בפיקא הוה אמר רב יוסף אמר לי יוסף שירא אשמדאי מלכא דשידי ממונה הוא אכולהו וגוי ומלכא לא איקרי מוּזיק איכא דאמרי לה להאי גיסא אדרבה מלכא [רתחנא הווא] מאי דבעי עבד ^אשהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחזין בידו אמר רב פפא אמר לי יוסף שירא בתרי קטלינן בארבעה לא קטלינן בארבעה מוקינן בתרי בין בשוגג בין במיזר בארבעה במזיד אין בשוגג לא ואי אישתלי ואיקרי ונפק מאי תקנתיה לינקוט זקפא ידיה דימיניה בידא דשמאליה וקפא דשמאליה בידא דימיניה ונימא הכי אתון ואנא הא תלתא ואי שמיע ליה דאמר אתון ואנא הא ארבעה נימא ליה אתון ואנא הא חמשה ואי שמיע ליה דאמר אתון ואנא הא שיתא נימא ליה אתון ואנא הא שבעה הוה עובדא עד מואה וחד ופקע שירא אמר מאימרא אמרה לי רישתינהי דנשים כשפניות האי מאן דפגע בהו בנשים כשפניות נימא הכי חרי חמימי בדיקולא בוויא לפומיבו נשי דחרשייא קרח קרחיביי פרח פרחיביי איבדור

מסתכל בקורה זו וכששמה שני מסתכל בשאללה ולפי משנן הקורות ויהר צווגות וכלל פעם ופעם עושה כן אע"פ שאינו יולל לדרך: אבי בי הוה שתי חד כסא מנקטא ליה אימיה תרי כפי. דהוי לזו תלמא ולכן מומנים אותם צידא שלא יבוא הדבר לידי שבהה ויעמוד צווגות: **אזיי עיבדמו אמו מני צביו ילדמו אמו ממה אמו** והא דלמר אזיי חמרה לי אם היה מרבינמיה הואי נקדושין (ד' ס"ה): **אדם חשוב שאני**. דמסרי שדים נפשיהו ללאוקי: **עשרה כוסות** אין בהן משום ווגות. וכל שכן טפי: **עשרה כוסות תיקנו בבית האבל**. כפרכ קמא דכוסות מפרש טעמא: **שלוש**. מיצה שביעות היא דכתיב ישא ה' וגו' לטובה מלטרף אם שמה ששה ושמה השביעי מלטרף לנטל הווגות: **אבל לא לרעה**. שאס ישתה כוס שמיני אחריז אין שמיני מלטרף על השביעי להזיק וסבדא הוא כיון שצרכן בשלס שהוא מיצה שביעות אין שום חזק צעולס: **רבא ורב יוסף**. כמו שהיו הדורות זו אחר זו היו מקלינן צווגות והולכין ופוחמין: **רבא אפקינזו בארבעה**. פעמים הרבה כשהיו נפטרין ממנו היה משקן ופעמים שלא היה משקן אלף ארבעה כוסות ונפטרין ואף על גב דמרין י"ב צדע לעיל כוס של צרכה כו' אלמא צבירא ליה דלרצע יס צהן משום ווגות אי ללו משום כוס של צרכה איכא לחזוי דנדי דלרצע להזיק ליכא למישא לכשפים מיהא איכא למישא כדלקמן והלכך איזטרך צבא לחזוי לעיל הכי דלית לזו לרבנן לתקוני מילתא דלתי צה לידי סכנה ואפילו סכנה כשפים: **דאותבן בפיקא**. שהקשה לי שבעת הדרסה ובישני צבדים שדרכו היה להקשות לו צבדים: **לא איקרי מוּזיק**. אין רגיל צבך דגנאי הוא לו ולן חישבין לוגות דמילתא דלא שכיחא היא ומיהו זימנין דניזוק והרולא להחמיר לעשות נטיוומא יתירמא עבד: **בתרי כפי קטלינן** ליה. משום ווגות: **איקרי ונפק**. צווגות מהו תקנתיה: **זקפא**. גודל: **אי שמע**. ואפילו קול אדם או קול אשה דלמר ד' נימא איהו חמשה שלא יעמוד צווגות: **עד מואה וחד**. שהיה עד מונה ווגות והוא היה מוסקף אחת שלא לעמוד צווגות: **פקע שירא**. מרוב צער: **ירשתינזו דנשים כשפניות**. גצירקן של נשים כשפניות השולטות עליהן ומלמדתן אמרה לי דבר זה: **חרי חמימי בדיקולי בוויא**. לואה חמה כסלים קדועין ונקודין: **לפומיבו חרשייתא**. לפיכס נשים כשפניות: **קרח קרחיביב**. יהי רלון שימרנו אותן שערות שלכס שאתן מכשפין צהן: **פרח פרחיביב**. הרוח ישא אותם פיורייה לחס שאתם מכשפות צו וגרלה לי דהאי דכתיב צנשים כשפניות ציחוקל (י"א) הנני אל כסותיבינה אשר חמנה מלודדות שם את הנפשות לפירותה אחד מכלי אומנות אל כסף: איבדור

קיצשו"ע עם פסקי משנ"ב

סימן קד דיני חל המועד

א. חל המועד אסור בקצת מלאכות ומתור בקצתן, דהינו כל מה שהוא לצורך אכילה לחל המועד או ליום טוב, וכן מלאכה בדבר האבד, דהינו שאם לא יעשה יבא לידי הפסד מתר לעשותה, וצריכין לזהר מאד שלא לעשות בחל המועד מלאכה האסורה, כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה המחליל את חל המועד כאלו עובד עבודה זרה.

(א) ובדבר האבד כל מה שאפשר להקל בטרחה עדיף. וטרחה מרובה אסור. ואדם חשוב טוב שיעשה בצנעא.

ב. עוד אמרו רבותינו זכרונם לברכה המבזה את חל המועד, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא, והמבזה הינו שאינו מכבדו במאכל ובמשתה ובכסות, ולכן כל אדם חייב לכבדו כפי כחו וללבש בגדים מכבדים.

ג. מלאכת דבר האבד יכול לעשות גם על ידי ישראל אחר אפלו בשכר, אבל מה שאינו דבר האבד אלא שהוא לצורך המועד, אין לעשות על ידי ישראל אחר בשכר אלא על ידי גוי ואם אינו מוצא גוי וגם בעצמו אינו יכול לעשות, מתר אפלו על ידי ישראל בשכר.

(ב) דעת מ"ב: צורך המועד אסור בשכר. יש שדעתו, שאם א"א למצא בחנם (או גוי), מותר. [ואם הוא מעשה אמן, מותר רק בשנוי, בין הוא בין אחרים]. דבר האבד נכון לאסור בשכר. ואם א"א בחנם (או גוי), מותר. אכל נפש מותר בשכר, אם אין מצוי לו ישראל בחנם, או גוי.

ד. הא דמתר לעשות דבר האבד, זהו דוקא אם לא היה אפשר לו לעשותו קדם יום טוב, אבל אם היה אפשר לו לעשותו קדם יום טוב, והניחו עד חל המועד אסור לעשותו בחל המועד.

ה. כל מלאכות האסורות לעשות בחל המועד אם יש כאן ישראל שאין לו מה לאכל פראויג לחל המועד ויום טוב, מתר לעשותן על ידי פדי שיהא לו מה לאכל, ומכל מקום יעשה בצנעא ואסור לעשותן על ידי גוי, אף לצורך מצוה דמתר.

ג) וי"א, שכל שיש לו לחם ומים, אסור. [וכן החמיר בבה"ל. ד] — שתתקים בחוה"מ —

ו. אפלו מלאכות המתרות אסור לעשותן בשביל גויה.

ה) חיי"א.

ז. אסור לזבל שדהו, ואפלו להכניס שם צאן בשביל שיעשו שם זבל אסור, ואפלו על ידי גוי אסור.

ח. זריעה אסורה, ואם יש לו זרעים שאם לא ישקם במים יפסדו לגמרי, מתר להשקותם.

ו) לאו דוקא, אלא כדין דבר האבד שבסעיף א'.

ט. אסור לתלש או לקצץ שום דבר מן המחבר, אם לא יתקלקלו הפרות עד לאחר יום טוב, כי אם מה שהוא צריך לאכל במועד, ואינו צריך לצמצם אלא תולש בהרוחה ואם יותיר יותיר. וכן עצים שהוא צריך להסקה במועד, מתר לקצצם ממחבר, ואסור ללקט עצים מן השדה ליפותו לחרישה, ואם נפר שמכון לצרכו שצריך לעצים, כגון שנוטל הגדולים ומניח הקטנים מתר, וכן אסור לקצץ ענפי האילן לתקנו, ואם נפר שמכון בשביל הענפים להאכילן לבהמתו ולא לתקנו, כיון שקוצץ כלן מצד אחד מתר.

יסוד ושורש העבודה

אחר-כך, הִלֵּךְ לְבֵיתוֹ לְשָׁלוֹם בְּשִׁמְחַת הַלֵּב מְאֹד וּמְאֹד בְּאַהֲבַת הַבּוֹרָא, יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה, שֶׁבָּחָר בָּנוּ בְּלִילָה הַזֶּה לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה מְכֹל הָעַמִּים כִּיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, וְכֹנְנָתוֹ, יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה, בְּהוֹצָאָה זוֹ, לְקָרֵב אוֹתָנוּ לְעִבּוּדָתוֹ בְּתוֹרָתוֹ וּבְמִצְוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים. וְעַקֵּר עֲבוּדַת הָאָדָם לַהֲשִׁים יִתְעַלֶּה הִיא שִׁמְחַת הַלֵּב בְּאַלְהוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ וְזָכְרוּ לְעַד וּבְעִבּוּדָתוֹ. וְעִבּוּדָה תִּמָּה זֶה יָכוֹל הָאָדָם לְקַיֵּם בְּכָל עֵת וּבְכָל רִגַע, וְאֵינוֹ מְפִיר בְּזֶה רַק יוֹצְרוֹ וּבּוֹרְאוֹ, וְהִיא עַקֵּר הָעִבּוּדָה לַהֲשִׁים יִתְעַלֶּה. וְעַל הָעִבּוּדָה הַזֹּאת אָמַר הַנָּבִיא (מִיכָה ו, ח): "וְהִצַּנֵּעַ לָכֶת עִם אֱלֹהֶיךָ". גַּם בְּאִיזָה הַלִּיכָה שֶׁהוֹלֵךְ, יָכוֹל לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ וּלְצִיֵּר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כִּמְהָ מְסִירוֹת-נַפֶּשׁ עַל קִדְּשֵׁת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל; וְהִשָּׁם רוֹאֶה לִלְבָב, וְאֵין שׁוֹם אָדָם מְפִיר בְּעִבּוּדָה הָעֲצוּמָה הַזֹּאת שֶׁעוֹבֵד בְּשַׁעֲהָ קָלָה זֶה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לַהֲבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה. וְדִי בְּהַעֲרָה זֶה הַקְּצָרָה, וְיִשְׁמַע חֲכָם וְיוֹסֵף לָקַח, תֵּן לְחֲכָם וְיַחֲכֵם עוֹד.

כ"ד אדר

ליקוט מספרים הקדושים

חמץ שלו

חמץ שלו - מה שחטא ופגם בעצמו. וחמץ של אחרים שקיבל עליו אחריות - הינו שראה אדם עבר עברה והיה בידו למחות ולא מחה הוא נתפס על ידו (ראה שבת נד:). וכשהוא עושה תשובה לפני הבורא ברוך הוא בהכנעה גדולה מעמקא דליבא, אז השם יתברך מעורר מדת תשובה בעולם, וברב רחמיו וחסדיו שולח במחשבתו של אותו האיש שעבר העברה לשוב בתשובה שלמה לפניו יתברך כדי שלא יכשל בחטאו של אותו האיש.

ויש שני מיני חמץ שאין עוברים עליהם בכל יראה וכל ימצא. חמץ של אחרים - הוא מי שהוא חס ושלוש בבחינת אל אחר, שיצא מבחינת אחד ואינו מאמין חס ושלוש בהשגחה שהבורא יתברך הוא אחד יחיד ומיוחד. וחמץ של גבוה - מרמז לחמץ ועברות של גסי הרוח, כרמוז בתבת גבה.

(בת עין)

יועיל לנפשו כל השנה

והשומר פסח מחמץ משהו כהלכתו, ויחמיר בו בכל החומרות שהחמירו המחמירים עם פרטי רמיזתם, יועיל לנפשו מאוד כל השנה.

(אור המאיר - לפסח)

לבער גם חשש חימוץ היצר הרע

וכל פרטי בדיקות פסח, הכל רומז על היצר הרע המצוי בחורים וסדקים, וצריך לבערו ברוח משפט וכו'. וכלל זה נקוט בידך, אפילו יעשה כל הדינים מהגעלה ושמירת המצה מחמץ משהו וכדומה, אינו מועיל לנפשו להשרות בקרבו טהרה

וקדושה עליונה, עד שיבער מפנימיות לבו אשר ידע בנפשו ולא זר אתו, מה שצריך לתקן ולבער חשש חימוץ היצר הרע השורה בקרב לבו.

(אור המאיר - לפסח)

הלא חוטא משמרין אותו ממהו חמץ

ידוע דברי האר"י הקדוש זי"ע, הנזהר ממהו חמץ בפסח, מובטח לו שלא יחטא כל השנה. וכל מי שיודעים בו שלא יחטא כל השנה, מסייעים אותו מן השמים שלא יכשל במשהו חמץ בפסח.

(הרה"ק רמ"מ מקוצק שיח שרפי קדש ב)

איסור חמץ בפסח כדי לעורר חסדים

טעם כעיקר דאורייתא (פסחים מד:). לרמז בזה כי הדורות הראשונים הי' צדקתם ניכר לעין ובממש לעבוד הש"י במחשבה ובלב טהור בהתפשטות הגשמיות כמב' בש"ע א"ח, והם נתנו בשכינה הקדושה טעם וממש אך בזמן הגלות שנתמעטו הדורות ואין בנו רק טעם לבד ודומה לזה, טעמו ולא ממשו, עכ"ז השכינה הוא בתוכנו להאיר אותנו להעלות למעלה לרצון כל מעשינו. וז"פ טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה גם בזמן הגלות שנדמה ללילה כמ"ש (ישעיה כא יא) שומר מה מלילה, ומסתפק בזה בבחינת טעימה בעלמא.

בזה נוכל לרמז מה שגזרו חכז"ל (פסחים ז:). בחמץ בפסח במשהו, מה שלא מצינו כזה בכל האיסורין שבתורה בכל השנה. כדי לעורר בזה החסדים הגדולים בחג הפסח שהוא כנגד אברהם אבינו עליו השלום מדת החסד, כמ"ש (תהלים פו יג) חסדך גדול עלי וכן בשבע מדות לך ד' הגדולה הוא כנגד מדת החסד וכו', וכדי לעורר חסד הגדול גזרו בזה איסור משהו, כדי לעורר מדה טובה מרובה במדת החסד על כאו"א מבנ"י, אשר אם נשאר כי עוד עכ"פ מדה טובה במשהו בעלמא וגם טעם אין בו, עכ"ז לא ידח ממנו נדח להוציא ממסגר נפשו להאיר אותו מתוך החשכה ולהשפיע עליו חסדו הגדול. וזהו מדת אברהם אבינו עליו השלום שהתפלל על סדום (בראשית יח לב) אולי ימצאו שם עשה, והקב"ה השיבו (שם יח כו) אם אמצא בסדום כו' כי בסדום אפילו משהו לא הי' בהם. אבל אנחנו בני"י, גם השפל והנבזה שכבנ"י איננו באפשרי

שלא תקבל השכינה ממנו נ"ר בעבודתו עכ"פ במשהו, לכן יש בנו כח לעורר החסדים אשר יאירו ויתנוצצו בחג הפסח.

(תפארת שלמה)

שמירת שבת ושמירה מחמין מסוגלים להשמר מחטא

ופ"א אמר הטעם אדר נקרא שבת הגדול ע"ש הנס, כי הנה אי' שקולה שבת ככל התורה כולה והפי' הוא כך עפ"י מאמרם ז"ל זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו, והיינו העשין הנרמזין בזכור, והל"ת הנרמזין בשמור כי כ"מ שנאמר השמר פן ואל אינו אלא ל"ת, וכאשר האיש הישראלי רוצה שתחול עליו קדוש שבת, צריך לשמור את עצמו בכל ימות השבוע שלא לעבור ברמ"ח עשה ושם"ה ל"ת הכלולה בזכור ושמור, וגם אם שומר שבת כהלכתו אזי נשמר כל השבוע שלא לעבור על רמ"ח עשה ושם"ה לא תעשה, וזה רמזו באמרם זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, היינו בהדיבור האחד של מצות שבת תלוין כל העשין והל"ת, וזה ג"כ כונת אומרים שקולה שבת ככל התורה כולה כנ"ל, והנה נשמע מזה כי השומר שבת כהלכתו הוא נשמר כל ימות השבוע מהחטא.

והנה איתא בכתבי האר"י ז"ל דבאם האיש הישראלי שומר את עצמו בכל ימי הפסח מאיסור משהו חמין, אזי הוא בטוח כי כל ימות השנה יהיה נשמר מהחטא, ואם כן סגולת שמירת שבת שוה לסגולת שמירה מחמין בחג הפסח, וע"כ קראו להשבת בסמוך לחג הפסח [הנקרא ג"כ שבת כמ"ש ממחרת השבת] שבת הגדול להראות כי דומין זה לזה בסגולה.

(בארות המים)

ליזהר מאוד בשמחת הפסח ומחשש חמין

ליזהר מאוד בשמחת פסח וליזהר מחשש חמין, וכל החומרות שהחמירו המחמירים על זה.

(מאור עינים)

קדושת כל המועדים מושפעת מפסח בזכות השמירה מהחמץ
 בגמרא (ראש השנה ד.) רגל שבו ראש השנה לרגלים. ראש מורה שהוא הראש, ובתר רישא גופא אזיל (עירובין מא.) וכל קדושת המועדים מסתעפין מחג הפסח. והוא שאחר שנזהר הישראל כל החג ממשחו חמץ ושאר שמרמו ליצר הרע, שאור שבעסה (ברכות יז.), וסופרין ימי הספירה להיות מזוקק שבעתים שבע פעמים שבע בכל מדה ומדה, זוכין על ידי זה אחר כך בכל שנה למתן תורה שיהיה כמו שהיה אז 'אני אמרתי אלהים אתם' (תהלים פב ו.), שכבר נתקן הפגם הראשון, ואז הותר להקריב שאור לגבוה. והיינו שהשאור הוא רק מה שמעוטו יפה (ברכות לד.), והוא מה שישאר מיצר הרע אף לעתיד כמו שמובא (מדרש הנעלם ח"א קלח.) דאלמלא יצר הרע, חדוותא דשמעתא לא ליהוי, שלתכלית זה ברא ה' יתברך היצר הרע כמו שאמרו (קידושין ל:) בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין כנגדו, שימשוך החשק להיות חמידו דאורייתא, וכל מי שמקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ.

(אבות פ"ג מ"ה)

וכן זוכה אחר כך לקדושת חג הסוכות למיתב בצלא דמהימנותא, שיהיה לבו קדושת מחנה ישראל כמו שהיה במדבר בהקף ענני כבוד, ויהיה ה' יתברך שוכן בלבו כמו מי שזוכה לשבת עילאה. דאיתא בתקוני זהר (תיקון מ"ח פה.) זכאה מאן דעביד לון דירה בשבת בתרי בתי לבא ואתפני מתמן יצר הרע וכו'. והוא גם כן על ידי קדושת הפסח שנזהר ממשחו חמץ ושאר. ואחרי זה זוכין לקדושת שמיני עצרת שהוא נביעו דאורייתא כמו שמובא שם (תיקון י"א), והיינו כמו שהיה בלוחות הראשונות שהיה כלול כל התורה שבעל פה בתורה שבכתב, כמו התורה שבעל פה של משה רבנו הלכה למשה מסיני מפורש שהוא מה' יתברך, וזה הכל נסתעף מקדושת חג הפסח כאמור.

(פרי צדיק)

יש להיזהר להחמיר מאוד להנצל מחשש משהו חמץ
 האריך [הרה"ק ר"פ מקאריין זי"ע] בענין פסח שהוא מיכלא דאסוותא ועי"ז אין

דנין כלל בר"ה כדאיתא בזוהר תצוה (קפג, ב), לכך יש להזהר להחמיר מאד להנצל מחשש משהו חמץ.

והסביר הוא ז"ל הטעם שאין דנין בר"ה וכי אפשר שאם עשה עבירות שלא ידונו אותו, רק הפירוש שהנזהר ממה שחמץ איתא בכתבי האריז"ל שיועיל שלא יחטא כל השנה וכו'.

(אמרי פנחס החדש - שער פרשיות ומועדים, קעב)

כשבנ"י נזהרים ממה שחמץ היתה להם ישועה גדולה
מעט שישראל נזהרים ממה שחמץ בפסח, ואוכלים מצה שמורה, היתה להם ישועה בדבר גדול ואין אני יכול לגלותו, לטובת הדור.

(אמרי פנחס)

חמץ בפסח מזיק לנשמה
ואמר הרב ז"ל [הרה"ק ר"פ מקאריין זיע"א] ר' אליהו [מווישנאוויין] בנו שאין יכול לבוא להשגה כמו אחיו נ"י, כי פעם אחת היה חולה והוצרכו לתת לו חמץ בפסח, משום פיקוח נפש, וזה הזיק לנשמתו עד עולם.
עוד סיפר שהרב ז"ל הגיד לרשע אחד גדול שהמיר, שתחילת פריצתו היה שאכל חמץ בפסח ומזה בא לכל וכו'.

(אמרי פנחס החדש - שער פרשיות ומועדים, קע"ז)

איסור חמץ הוא בחינת קושיות ק"ו
ומחמת זה אסור החמץ בבל יראה ובל ימצא וצריכין לאכול רק מצה, כי חמץ הוא בחינת קושיות, בחינת 'כי יתחמץ לבבי וכו'', שנאמר שם לענין הקשיות שהיה קשה לו בלבו על ה' יתברך. ועל כן בכל השנה האכילה בבחינת חמץ ומצה.
כי אכילתנו תמיד בכל השנה בבחינת אכילת חמץ ומצה, שהאכילה כלולה משתי התיקונים הנ"ל שהם תיקון הדעת והאמונה, דהיינו לישוב הקשיות שאפשר לישובן, שזהו בחינת חמץ, בחינת חמוץ המח שמחמיצין המח והדעת לישוב ולתרץ מה שאפשר לתרץ. מצה הוא בחינת תקון האמונה שנמשכת משכל עליון גבוה יותר

ויותר כנ"ל, כדי שלא להסתכל על הקשיות שאי אפשר לישבן כנ"ל.

ועל כן בפסח שעדיין לא זכינו לתקונים הנ"ל כנ"ל, רק שנמשך עלינו הארה נפלאה מלמעלה שהוא בחינת הארת פני הקדשה, שעל ידי זה נתתקנת האמונה כנ"ל, על כן אי אפשר לנו לאכול כי אם מצה, שהוא מאכל עליון וגבוה מאד בחנת מן. שעל ידי זה זוכין להכיר את ה' יתברך ולרדוף אחריו בזריזות נפלא, עדין אסור להטות את המח לישב שום קשיא אפילו מה שאפשר לישבן, רק לסמוך על אמונה לבד שאנו מקבלין עתה מלמעלה בהארה נפלאה משכל עליון וגבוה מאד שהוא בחינת הארת פני הקדשה שמאיר אז. ותיקון האכילה נמשך עתה רק משם. וזהו בחינת אכילת מצה שהוא בחינת מן כנ"ל, שנאמר בו 'כי לא ידעו מה הוא', שהוא בחינת אכילה קדושה גבוה מאד, שהוא למעלה מן הדעת, בחינת אמונה נפלאה וכנ"ל, אבל חמץ אסור עתה במשהו בכל יראה ובל ימצא, כי אסור עתה לכנוס בשום קושיא אפילו מה שאפשר לישב.

(ליקוטי הלכות לר"נ)

ע"י השמירה מחמץ מקדש נפשו

ע"י השמירה בכל מאכל הבא לתוך פינו שלא יהיה בו משהו חימוץ, ושיכנוס בקרבנו רק אכילה שהוא רצונו יתברך נכנס לנפשינו שיהיה בקדושה כרצונו שהמאכל נותן כח החיוני למח, ומשם נמשך ונשתלשל לקדושת הברית שיהיה בקדושה, וזהו דאיתא כל הנוהר ממשו חמץ בפסח בטוח הוא בכל השנה שלא יחטא, כי קדושת האכילה משריש בנפש קדושת הברית.

(תורת אמת - איגר)

איסורי גזל והונאה וכעס גם מעכבים במשהו

נכון ללמוד נשים בית ישראל בהיותן מוגעילין ומלבנים את הכלים מפני החמץ, שיכונו גם כן שינער הקדוש ברוך הוא את הרשעה מן הארץ... ובהיות כי כל עניני טורח של חג הקדוש הזה באהבה ובשמחה, ולא בלב רגז, וכל שכן לא להתקוטט עם בני אדם. ובנו של קל וחומר לדקדק היטיב בכל דבר שקונה לצורך החג, שיהיה

מדוקדק היטב שלא יהיה בו מעורב פרוטה של נדנוד גזל או אונאה חס ושלום, כי אז נותן מקום וכח ביותר להסטרא אחרא וגם חמץ זה מעכב במשהו וכו'.
(יסוד יוסף)

יש לבקש מהקב"ה שיעזור לו להזהר ממשהו חמץ

איתא בכתבי האריז"ל (משנת חסידים ניסן ג ד) הנזהר ממשהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה. ויש לדקדק מה הלשון הנזהר, שהוא לשון נפעל שנוהר ע"י אחרים, דהול"ל תזהיר. אך הענין הוא דבאמת חמץ אסור במשהו, וא"כ לא שייך שיוכל האדם בעצמו להזהר ממשהו חמץ שזהו בלתי אפשרי, רק שאחר כל הפעולות והעשיות שעושים, יש לבקש מהקב"ה שיעזור לו שיוכל להזהר ממשהו חמץ. וזהו הנזהר, דהיינו שהוא נזהר ע"י שהקב"ה עוזר לו ושומרו ממשהו חמץ, אבל הוא בעצמו שהוא בשר ודם אף אחר כל הפעולות והעשיות אי יאפשר לו להזהר בעצמו ממשהו חמץ, רק ע"י שהקב"ה עוזר לו שיהא נזהר ממשהו חמץ.

(ילקוט מאורי אור - טשערנאביל)

שלא להזכיר לחם חמץ

הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע אמר, שהקפיד הרה"ק בעל דברי חיים זצ"ל, שלא להזכיר לחם חמץ בפסח.

(עקבי חיים - צאנז)

להסיר המצה שנקרא חמץ

אצל רביה"ק זי"ע קרה שאחד ראה לחבירו שהפך את המצה ואמר לו שזה חמץ, צוה רביה"ק להסיר המצה, כיון שאחד קרא לזה חמץ.

(מחזור דברי יואל)

לא להריח חמץ בפסח

העובר לפני הנחתום גוי בפסח, לא יריח מפת חם.

(בן איש חי - שנה ראשונה פר' צו, לט)

עיקר לייזהר במה שנותן לתוך פיו.

אשריהם ישראל ונשותיהם יותר מהם נזהרים לבער החמץ בתכלית הזהירות, ומחמירין יותר ממה שצריך הבא עליהם ברכת טוב, אבל עיקר הזהירות צריך במה שנותן לתוך פיו.

(פלא יועץ)

רק חמץ אסור במשהו

אירע פעם בבית רבינו (הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו ז"ע) בחג הפסח שנפל פרוסת מצה לתוך הרוטב שהכינו לסעודה, ונתהווה מזה רעש גדול שלא היה מה לאכול, שהכל נאסר מהמצה שרוייה [געבראקטס], ולא הגישו הרוטב להשולחן לאכול, כשהגיע הרעש לאזני רבינו שאל מה זה שלא הביאו עדיין הרוטב, וענו לו שנפל פרוסת מצה לתוכה ושאל רבינו בתמיחה: מצה איז דען חמץ, ורק חמץ במשהו, וצוה שיביאו לו הרוטב, והוסיף לומר שחז"ל גזרו רק על חמץ שאוסר במשהו ולא על משהו מצה, ואכן נתנו לכל המסובים מהרוטב וגם רבינו בעצמו אכל מהמאכלים שהיו שם.

(הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל - "הללו עבדי ה'" ע' תי"ד)

משהו מצה אינו אוסר

מפ"ק אדמו"ר הגה"ק הפני מנחם זי"ע שמעתי, שאצל הרבי ר' העניך מאלכסנדר זי"ע נפלה חתיכת מצה למשקה הבראש"ט שלו והוציאה ושתה המשקה, וכששאלוהו על זה אמר: א משהו חמץ איז אוסר, נישט קיין משהו מצה.

(כהלכות הפסח" ע' ס"ה)

עומק הטעם לחומר איסור חמץ

עומק הטעם לחומר איסור חמץ בפסח, כי הרי החמץ הנח הוא מבחינת הגבורות אשר מהם הוא יניקת הרע ואחיזתו, ומשום שהיה אז גאלתם אז שלא בזכות, ואדרבה כי היו בלועים וטבועים בזהמתם וצחנות טומאת מצרים הרבה מאד, אך על ידי הזכות דברית אבות הופיע אז הקב"ה אור קדושתו להחליש את הרע כלו ולהוציא

את בלעו מפיו ועקר הקב"ה את היצר הרע מתוכם ונתקדשו ישראל בקדושתו יתברך שמו הרבה מאד, עד שהצרכו לצאת בחיפזון כדי שלא יתבטל היצר הרע מכל וכל וכדי לתת מקום להבחירה, ומשום שהרי היה כל זה שלא בזכותם כלל.

ואם כן הרי מובן ממילא כי עומד הרע ואורב תמיד עליהם לנקם נקמה עבור זה מאד מאד. ולכן בכל שנה ושנה כשמוגיע בימים אלו ונתעורר הגלוי הארה מאותו האור של אז, הנה אסור לנו להנות מחמץ אף במשהו ובכל יראה ובל ימצא, משום שכל חמץ הוא נובע מבחינת הגבורות החזקים שהם שרש להרע כנודע. והרי ישנו להרע שיכות עם כל בחינת חמץ, ולכן אנו מצוים להרחיק מזה בתכלית הרחוק כדי שנהיה מרחק מכל מה שיש לו שיכות אליו, כי בזה נהיה מרחקים ממנו מכל וכל וכדי שלא יתאחז בנו לינק חס ושלום מאותו ההארה הנתעורר למעלה עלינו בכל שנה ושנה בימים האלו, וכדי שלא יתקנא ושללא יתגרה בנו.

וזהו כונת הכתוב (דברים טו ג) 'לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים כו' כי בחפזון יצאת מארץ מצרים, ורצה לומר כי משום שהרי יצאת שלא בזכות ולא זכית לבטל אותו מכל וכל שהרי לכך הצרכת לצאת בחפזון וכנזכר, לכן תזהר מחמץ אשר יש לה יחס ושיכות עמו. אבל לעתיד לבוא שימשך אז עלינו האורות עליונים גדולים ויתבטל באמת הרע מכל וכל, הנה נאמר אז (ישעיה נב יב) 'כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך לפניכם ה' וכו', כי נשאר אז תמיד בצלו של הקב"ה לעולם.
(לשם שבו ואחלמה)

להזהר בחוץ גם בדברים שמותר מדינא

דהאריז"ל מיירי מהנזהר ממה שהו חמץ אפילו מה שמדינא מותר, כגון משהו על ידי תערובות שנתערב קודם הפסח באופן דאינו חוזר וניעור בפסח, דבכי האי גוונא ודאי לא שייך לומר דאין הקב"ה מביא תקלה בזה לצדיקים דהא מדינא שרי, ובזה נאמרו דברי האר"י הקדוש דהנזהר ינצל ממכשול איסור כל ימות השנה.
(ערוגת הבושם - סימן קלח)